СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 278. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 30 листопада 1931. VOL. XXXIX. No. 278. Jersey City, N. J., Monday, November 30, 1931. THREE CENTS.

ЛЯХИ ЗАСУДИЛИ ЩЕ ОДНОГО УКРАЇНЦЯ НА СМЕРТЬ

13 ІНШИХ ЗАСУДЖЕНО НА ТЯЖКУ ВЯЗНИЦЮ ЗА „ЗРАДУ" ДЕРЖАВИ Й ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО УВО.

ВАРШАВА (Польща). — Суд у Львові засудив одного Українця на кару смерти за зраду держави. Інших 16, а між ними одну жінку, засуджено на тяжку вязницю на час від одного до пятнацятьох років. Всіх 17 Українців влада обвинувачувала в руїнницькій активности.

Суд ствердив, що всі обвинувачені нібито були членами У.В.О. Одним з головних обвинувачень проти них було вбивство поліціянта підчас нападу на почтовий амбулянс біля Бібрки.

ҐРАНДІ ПОДИВЛЯЄ АМЕРИКАНСЬКУ ЕНЕРҐІЮ І ПРЕСУ

ВІДЇХАВ ДО ІТАЛІЇ ДУЖЕ ЗАДОВОЛЕНИЙ З ПОБУТУ В АМЕРИЦІ. ЗАПОВІВ, ЩО ЗНОВУ ПРИЇДЕ ТА ПРИВЕЗЕ ЩЕ З СОБОЮ ДІТИ, ЩОБИ ТУТ ДЕЧОГО НАВЧИЛИСЯ.

НЮ ЙОРК. — Діно Ґранді, італійський міністер закордонних справ, вже відїхав назад до Італії. Останні хвилі його побуту завдали богато труду поліції, бо треба було стерегти кождий крок Ґрандія, щоби не наразити його на неприємности з боку противників фашизму.

Кабіну Ґрандія засипано ріжними подарунками. Найбільше їх надіслали ріжні купецькі фірми, котрі бажали зареклямувати в цей спосіб свої товари.

Ґранді заявив при відїзді, що він з цеї подорожі є надзвичайно задоволений, та що він везе з собою до Італії як найкращі спомини з побуту в Америці.

Забрав з собою також по одному примірникови тих чисел американських газет, котрі подавали коментарі зприводу його приїзду до Америки.

Найбільше був він здивований великою моральною силою Америки та її гуманністю. Ґранді зазначив, що знайшов в Америці людей з широким світоглядом, та візвав Італійців, котрі стали американськими горожанами, щоби щиро любили Америку та їй вірно служили. Обіцяв прибути сюди ще раз і привезти з собою свої діти.

На принятті, яке зготовлено Ґрандієви заходами „Ди Ню Йорк Таймс", Ґранді підкреслив велике значіння преси і заявив, що його подорож не була би мала великого успіху, як би не преса.

„КНЯЖІ" ПЛАТНІ В ЧАСІ НУЖДИ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатори, котрі переводять дохоаження над діяльністю Федеральної Фармерської Ради, переслухували головних урядовців цеї організації в справі їхніх платень. Виявилося, що Джордж Милнер побирає річно $50,000, а Е. Ф. Крікмор $25,000, а крім того бонус у сумі $50,000.

Тоді сенатор Гвілер з Монтани запитав: „А скільки виносить річно дохід тої, що плекає бавовну?"

„Приблизно $300 на рік", відповів Містер Крікмор.

„І ви, як представник отих бідаків, побираєте річно платню в сумі $75,000?!" — скликнув сенатор піднесеним голосом.

„ПОХІД ГОЛОДНИХ" ПЕРЕД БІЛИМ ДОМОМ.

ВАШИНҐТОН. — Перед Білим Домом демонстрували 14 осіб, між якими була одна жінка, проти Гуверової акції допомоги безробітним.

Демонструючі носили таблиці з ріжними написами, як: „Пане Гувер! Дайте їсти голодуючим демонстрантам", або „Пане Гувер! На приняття фашистівського скритовбивника Ґрандія то маєте гроші".

Поліція арештувала демонструючих, між якими були три чужинці з Росії, котрих тепер хочуть депортувати.

Отся демонстрація була тільки заповідженням більшої демонстрації, яка має відбутись у Вашинґтоні 6 грудня, на передодні отворення нової сесії конґресу.

ПРОЛЕТАРІЯТ НЕ ПРАВИТЬ РОСІЄЮ, КАЖЕ РОСЕЛ.

НЮ ЙОРК. — У Сентрал Опера Гавз відбулася дебата на тему „Чи пролетарська диктатура веде до свободи?" Дебатували: Бертренд Росел, відомий англійський письменник і фільософ, та Джей Ловстон, місцевий комуністичний провідник.

Ловстон хвалив совіти і казав, що Злучені Держави також надаються для диктатури пролетаріяту та пролетарської революції як протесту проти капіталістичного визиску і ґнету.

Росел підчеркнув, що в совітській державі нема на ділі ніякої диктатури пролетаріяту, а є тільки диктатура маленької меншини, себто комуністичної партії. І чим скорше це зрозуміють робітники в світі, тим буде краще для робітничої справи.

Дійсним пролетарем, говорив Росел, є та частина, яка творить 90% робітництва, а нею є ті, що живуть із заробітної платні й ненавидять комуністичний режім.

ФОРСУЮТЬ ДОСА НА ЗАСТУПНИКА ПРЕЗИДЕНТА.

ШИКАҐО. — Републиканці з повітів долини Місісіпі заявляються за те, щоби Гувер став поновним кандидатом на президента, а амбасадор Чарлз Дос був кандидатом на заступника президента на місце Куртіса.

ҐАНДІ НЕ ІМПОНУЄ ВЕЛЕСОВИ.

НЮ ЙОРК. — Едгар Велес, англійський письменник, запитаний підчас інтервю з репортерами про Ґандія, відповів:

„Як можна вважати святою людину, яка ходить по вулицях Лондону без штанів!"

СМЕРТЬ УКРАЇНСЬКОГО ВЧИТЕЛЯ.

З місцевости Морикомб, Алберта, доносять, що там помер 25-літній учитель-Українець, Степан Калявський. Він ходив на полювання й коли вечером вернувся до свого мешкання, мабуть через необережність потягнув за курок рушниці, яка вистрілила й куля поцілила його в чоло. Доперва ранком діти, які щоденно носили йому молоко, знайшли його в кімнаті неживого. Покійний учителював у школі в Стони Репидс.

КИТАЙЦІ ДОВЕЛИ ЯПОНСЬКИЙ БАНК ДО БАНКРОЦТВА.

Тихоокеанський промисловий Банк у Сієтел, який був власністю одного японського купця, збанкротував тому, що тамошні Китайці через японсько-китайську ворожнечу у Манджурії забрали свої депозити з того банку.

КАНАДІЙСЬКІ ВЯЗНИЦІ ПЕРЕПОВНЕНІ.

Бриґадієр-ґенерал В. С. Гюґс з Отави який є суперінтендентом канадійських вязниць, заявив, що під цю пору в тюрмах перебувають біля чотири тисячі вязнів, які відбувають кару за ріжні злочини. В 1918-му році було всіх вязнів у канадійських вязницях несповна півтори тисячі осіб. Збільшення злочинів у Канаді повстало передовсім наслідком теперішньої економічної депресії. Через переповнення у вязниці в Принс Алберт, Саск., треба було добудувати додаткові келії.

НЕ ВИДЕРЖАВ.

Перед місяцем попав на поліційну станицю Нібурґ, у Данії, гарний юнак. На запити, хто він і звідкіля, відповідав він кивком голови і мовчав. Не мав при собі ніяких документів і поліція не могла ствердити його тотожности. На карточці написав він, що він Англієць і по званні оптик. У лічниці сказали лікарі, що юнак утратив память підчас якогось випадку. Данська преса гомоніла про таємного Англійця у Нібурґу. Милосердні панночки відвідували його в лічниці й обдаровували його чоколядою та рожами. Невідомий глухо-німий із чоколяду, впоковався запахом рож і мовчав. Управа лічниці вирішила передати його до захисту вбогих. І сталося чудо, глухонімий промовив: „Хоч би й волами мене тягнули, не піду!" Вийшло на яву, що це 21-літній Ришард Кайм із Франкфурту. Зажартував собі й жив місяць вповні у Бога за дверми. Та не вмів мовчати й буде за це покутувати в холодній.

АНҐЛІЙСЬКЕ ПІДВОДНЕ СУДНО БУДЕ ВОЮВАТИ ЗА ПРОЛЕТАРІЯТ.

У 1919 році більшовики бльокадували европейські держави Росію. У Фінськім заливі була частина англійської фльоти. Одно большевицьке підводне судно вивісило англійський прапор і в цей спосіб підплило близько до англійського підводного судна та затопило його. Року 1929 витягнули большевики це затоплене судно з дна моря, направили і приділили до червоної военної фльоти. Начальник совітської военної фльоти заявив, що підводне судно „Д-55" буде воювати за пролетаріят. Трупів англійських моряків, що їх знайшли в судні, большевики відіслали до Анґлії.

ТРОШКИ СТАТИСТИКИ.

У Варшаві є 1,794 родин, які не мають чим платити за мешкання. Бездомні бродяги сплять під мостами та плотами.

ЗЛОВИЛИ ВБИВНИКА В БУДАПЕШТІ.

Будапештенська поліція арештувала на вулиці Будапешту румунського вчителя танців, Августа Бульпеану. Румунська поліція розіслала за ним стежні листи, бо він убив молодого студента, Флявія Ґреяву, з яким поїхав автом на прогульку. Вбивник оправдується, що студент хотів вимусити на ньому позичку 30,000 леїв. Попри авто переходили пяні вояки й Бульпеану попросив їх, щоби стягнули „грязьку собаку". Пяний вояк довго не думав і пострілив нещасного юнака. Будапештенська поліція не повірила цим викрутам Бульпеану і його видадуть румунській владі.

СВЯЩЕНИК ХОЧЕ ВСТУПИТИ ДО „ПАРТІЇ БЕЗБОЖНИКІВ".

Німецький священик Екер з Мангайму був довгі роки провідником німецьких віруючих соціялістів. Але його виключили з соціялістичної партії, а це потягнуло за собою роздвоєння партії. Часописи пишуть, що священик Екер хоче вступити тепер до комуністичної партії і поїхати до Росії, приглядатися тамошньому життю. Кажуть, що коли комуністи приймуть його до своєї партії, то поступлять дуже нещиро, бо для релігійного чоловіка не може бути місця в „партії безбожників".

ТІКАЛИ НА УКРАЇНУ.

На пограничній точці Липкани арештували румунські пограничники групу з 20 парубків та дівчат, котрі хотіли перейти через Дністер на Україну під проводом одного пачкаря. Всі будуть відповідати перед судом за недозволений перехід границі.

НЕІНТЕЛІҐЕНТНА ГРА У БРІДЖА.

На Радянщині перебував К., автор підручника про гру у бриджа. У робітничому клюбі Москви хотів він навчити „товаришів" цеї гарної гри. Йому сказали, що бридж „неінтеліґентна гра" і з неї нема ніякого хісна для комунізму та світової революції.

У СТРАХА ВЕЛИКІ ОЧІ.

Французька опінія, а з нею й польська, занепокоєна ревеляціями французького часопису „Леклерер де Ніс" про великі зброєння Німеччини. Велика голяндська фірма, Блезінг і С-ка в Голяндії, виробляє маси гармат і муніції на німецьке замовлення. В Крімпен біля Амстердаму є артилерійські магазини, в яких знаходиться 1,500 гармат, призначених для Німеччини. Подібний магазин улаштовано в Ґокезан. Голяндська фірма стоїть у звязку з німецькою фірмою Крупа і працюють у ній переважно німецькі інжинири.

ЛЕНІН У САДАҐУРІ.

У черновецькім суді була недавно неабияка веселість. Оскарженим явився молодий Іван Тоненчук із Садаґури. Йому закидувано комуністичну аґітацію. Свого часу знайшли жандарми в однім дуплі комуністичні летючки. Постерунковий Совецький підозрівав, що ці летючки сховав там Тоненчук. Окрім того заявив предсідник суду, що в помешканню оскарженого сконфіскували жандарми образ Леніна. Обжалований заперечив усе, а його оборонець Васіловський заявив серед загального сміху, що образ представляє не Леніна, а садаґурського громадянина Мойше Левіна. Це доказав він урядовими документами. Тоненчука увільнили від вини і кари.

СМЕРТЬ ДІТЕЙ ПІД РАДІОСТАЦІЄЮ.

Повідомляють із Торіно (Італія), що там згинуло в нещасливому припадку двоє дітей зі захисту „Княгиня Ґеньї". Тридцять дітей бавилися під щоглою радієвої стації; несподівано щогла завалилася та придавила двоє дітей. Важко поранені померли вони в лічниці.

АРЕШТУВАЛИ ТЕРОРИСТІВ.

На пограничній точці Вишев (на чехословацькій границі) арештовано трох підозрілих осібняків. Вони мали при собі фальшиві пашпорти та більшу скількість екразиту. Арештовані мали также при собі карту Европи. Всі залізничі шляхи назначені червоно й виходять з Відня. Арештовані не хочуть нічого про себе сказати. Думають, що це інтернаціональні терористи.

ЯПОНЦІ ПОЧАЛИ НАСТУП НА ЧІНЧОВ

КИТАЙЦІ ЗДЕЗОРҐАНІЗОВАНІ И МАЙЖЕ НЕ РОБЛЯТЬ ОПОРУ.

МУКДЕН (Манджурія). — Не зважаючи на заяви японського уряду, що японські війська не будуть поширювати своєї окупації в Манджурії, почався наступ Японців на місто Чінчов, що знаходиться на залізниці Мукден-Пекин. Японське командування вирядило в цьому напрямі принаймні 10,-000 армію.

Китайські жовніри роблять подекуди дуже слабий опір, а в більшости відходять ще до приходу японських військ. Китайці кидають навіть свої панцирні потяги, бо жовніри не хочуть битися з Японцями, а залізничники відмовляються провадити потяги. Японські літаки, важко наладовані бомбами, літають в глибину китайської території. Звідти вертаються без бомб. Японське командування відмовляється давати якіб то не було відомости про діяльність літаків.

ЛІҐА НАЦІЙ ДАЛІ КОМПРОМІТУЄТЬСЯ.

ПАРИЖ (Франція). — Ліґа Націй тепер заклопотана тим, як не допустити до боїв між Японцями та Китайцями в районі Чінчов. В колах Ліґи виникла думка установити там невтральну смугу, через яку не малиб права переходити ні Китайці, ні Японці.

Ліґа Націй чекає повідомлення від ріжних невтральних обсерваторів, що знаходяться в Чінчові та в його околицях. Дотепер повідомлення тих обсерваторів були дуже неповні. Вони повідомляли, що в районі Чінчова усе спокійно. Та відомости про наступ Японців на Чінчов знову плутає всі карти Ліґи Націй і виявляє її безсилля.

БОЇ В ТІЄНЦІНІ ТРЕВАЮТЬ ДАЛІ.

ТОКІО (Японія) .— Перестрілка й завзятіші бої між Японцями та окремими военними китайськими відділами, що нападають на японську концесію в Тієнціні, тревають далі. Японський ґенеральний консуль домагається від свого уряду присилки нових військ.

Японські жінки й діти приміщено в анґлійській та французькій концесії, де вони знаходяться під охороною військ тих держав, яким належать ці концесії. Дотепер у Тієнціні вбито 18 Американців та Европейців. Китайці збирають далі свої війська довкола Тієнціна. Отож треба сподіватися в цьому районі поважніших боїв.

РОЗІГНАЛИ ВІЧЕ В СПРАВІ РОЗЗБРОЄННЯ.

ПАРИЖ (Франція). — В одному з найбільших льокалів Парижа, в „Трокадеро Палас", відбулося віче, скликане міжнародньою організацією мира. На вічу були представники від 30 націй в числі 1,-043 делеґатів, що репрезентували 362 організацій у ріжних державах, які пропаґують обеззброєння. Головою віча був лорд Роберт Сесил, а серед промовців найвизначніші політики ріжних держав.

Вхід посторонніх на віче був свобідний, а тому величезна саля була набита якими восьмома тисячами людей. Публика не давала говорити промовцям за мир і за обеззброєння, перебиваючи їх викриками: „Геть з обеззброєнням!" Та найбільше безладдя й гамір счинились, коли на трибуні зявився бувший американський амбасадор Гавтон. Появу його авдиторія стрінула великим вереском, свистом і вигуками „Геть!" Десять мінут стояв блідий Гавтон на естраді, а лорд Сесил і бувший премієр Франції, Еріот, старались установити спокій.

Нарешті Гавтон змушений був покинути естраду, не сказавши й одного слова, й віче було розбите. Довелося всім політикам зі світовими іменами опускати салю під свист і вигуки публики та під спів марселези, національного французького гимну. Цю демонстрацію проти обеззброєння зорґанізували французькі націоналісти.

ЖИДИ ЦІЛУЮТЬ ПОЛЬСЬКУ РУКУ.

ВАРШАВА (Польща). — Бойкот проти Жидів у Польщі ширить ся далі. В усіх університетах польські студенти бойкотують жидівських, хоч уличні протижидівські ексцеси й напади вже скінчилися. Виленський університет ще замкнений, бо нема певности, що знову не дійде до бійки між студентами, коли його відімкнуть. Краківський студент Жид Гольдман умер від ран, які йому завдали польські студенти-погромники.

Центральний комітет ортодоксальних Жидів у Польщі й жидівський парляментарний клюб видали заяви, що польське суспільство й влада не винуваті за погроми. Погроми, мовляв, були зорґанізовані лише крайніми шовіністичними елементами, а влада й громадська опінія боролися проти них.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КОБИ ТО З ТАКИХ ВИЗОВІВ ЩОСЬ ВИЙШЛО!

Між ґовернором Пиншо й сенатором Дейвисом, обидвома з Пенсилвенії, прийшло до часописного двобою зприводу допомоги безробітним. Двобій цей наскрізь оригінальний, бо має в собі закраску гумору, але разом з тим відчиняє людям очі на те, хто й яку міг би дати допомогу безробітним, якби було дійсне хотіння допомогти, а не тільки годовання безробітних високопарними словами і заявами співчуття.

Ґовернор Пиншо визвав великого міліонера, секретаря скарбу Мелона, щоби він позичив який міліон долярів фондови стейтової допомоги безробітним. Сенатор Дейвис звернув увагу Пиншови, що він перший повинен дати таку позичку. На те Пиншо визвав сенатора Дейвиса згодитися на таке, щоби:

Давати зі своїх доходів на допомоговий фонд безробітних у Пенсилвенії такий процент, який дасть Пиншо.

Позичити зі своїх доходів фондови безробітних таку процентову суму, яку позичить Пиншо.

Проголосити разом з Пиншом усі жертви, які вони вже зложили для безробітних, як і проголошувати ті, які зложить пізніше.

Проголосити їм обидвом доходовий податок з 1930 р., щоби знати, які обидва посідають маєтки.

Сенатор Дейвис відповів на це контр-пропозицією, а саме:

Згодився відступити на допомогу безробітним увесь свій дохід, якщо ґовернор і Мисис Пиншо зроблять тесаме.

Згодився дати позичку фондови безробітних до висоти вартости всього маєтку в грошах і бондах, а навіть заморґеджувати на ту ціль свої доми, якщо ґовернор Пиншо й Миссис Пиншо зроблять тесаме.

Згодився взяти за ту позичку бонди, хоч би ті бонди не мали ніякої вартости і хоч би прийшлося втратити те, що вложено.

Уповажнив ґовернора Пинша зажадати від секретаря скарбу Мелона публичного проголошення їх маєткових декларацій.

Так виглядають наразі політичні визови двох суперників. Якщо з них буде якась дійсна користь для безробітних, тоді таких визовів можна би побажати собі більше. Одначе сумніваємося, щоби дійсно була яка дійсна ріжниця між Мелоном, Пиншом і Дейвисом!

О. Лотоцька.

ПОШИРІМ ОРҐАНІЗАЦІЮ УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА В АМЕРИЦІ

(Докінчення)

II.

Я вже вказала на деякі недостачі та хиби українського жіноцтва в Америці. А зробила це тому, щоби лекше можна було витягнути певні заключення, які улекшили би нам орґанізовання нашого жіноцтва.

А українські жіночі сили треба нам в Америці орґанізувати коли хочемо, щоб українство в Америці перетревало багато поколінь та щоби ми могли помогти українству в Европі зреалізувати свої політичні ідеали, себто, збудувати українську самостійну державу. Нам, котрі родилися в старім краю, котрі там зросли і виховались і котрі живемо все ще старокраєвими ідеями, мусить це стояти завжди перед очима.

В старім краю ми лишили не лишень наші серця і чувства, але ще й рідню, дорогих нам осіб. Їх будуччина — це будуччина українського народу. Вона нас журить і лежить нам на серці. Ми знаємо, що ми вже помремо тут в Америці, але помремо українськими патріонами. І тому саме нам не є рівнодушним, як українське жіноцтво в Америці ставиться до долі старого краю, як воно помагає його визволенню.

Без орґанізації, себто без згуртовання українського жіноцтва в кадри, які працюють під одним спільним проводом, не можна вести дійсно пожиточної й великої роботи для старого краю, як і для українського майбутнього в Америці. Вже маємо початки орґанізації українського жіноцтва в Америці. Се є кілька жіночих громад, кількадесять сестрицтв, кілька орґанізацій жіночих при політичних клюбах. І є **Союз Українок в Америці,** що має обєднувати ті жіночі орґанізації, давати їм провід і поширювати їх. В статуті Союз Українок в Америці (гл. А. § 3) читаємо, що його ціллю є: **„просвітне й економічне обєднання всіх українських жіночих товариств в Америці, звязки і співпраця у міжнародніх жіночих орґанізаціях, пропаґанда української справи серед чужинців, поміч і співпраця з українськими жіночими орґанізаціями в Европі".**

Сю ціль С. У. А. старається сповнити по силам і для того помагає жінкам орґанізуватись на місцях поученням, інформаціями, відчитами тощо, стоїть у живій переписці та в зносинах з українськими жіночими орґанізаціями в Европі, помагає українським орґанізаціям у пропаґанді української справи серед чужих. Згадаю для приміру, що коли до Америки приїхала делеґатка Української Національної Ради, пані Чикаленко-Келлер, на Міжнародню Жіночу Раду у Вашинґтоні, чи коли відвідала нас українська сенаторка Олена Кисілевська, Союз Українок докладав усіх заходів, щоби по силам помогти сим визначним українським жінкам в їх пропаґанді української справи серед Американок. Та вся та діяльність Союзу Українок в Америці ще далеко не така, як повинна і могла би бути, якби американсько-українське жіноцтво тими справами більше цікавилося. Є ще цілі стейти, де нема ніодного українського жіночого товариства; є великі міста з численними українськими громадами, де українське жіноцтво наче завмерло й не проявляє ні сліду життя. Отсе жіноцтво треба збудити і зорґанізувати в місцеві товариства, та обєднати в Союзі Українок в Америці в одну велику силу. Тоді допера зможе українське жіноцтво виконати своє завдання супроти рідного краю, як і лекше зможе задержати молоде українське покоління в Америці при українстві.

Щоби рушити ту справу з мертвої точки, та щоби заохотити українське жіноцтво до створення жіночих орґанізацій, управа Союзу Українок в Америці розсилає тепер до українських громад в Америці слідуючий заклик:

„Певно й у Вашій громаді знайдеться гурток жінок та дівчат, які думають перевести орґанізацію своїх сил.

Чому отже не подбати, щоб і у Вашій місцевости повстав відділ Союзу Українок в Америці. Трицять відділів С. У. А. ведуть корисно працю, систематично й з повним темпом, для великого вдоволення місцевих громад і гордости головного Виділу С. У. А. в Ню Йорку.

А заснувати відділ не тяжко. Згідно з § 31 „Відділ Товариства може завязатися в кождій громаді на основі цього статута по мисли приписів і за дозволом Головного Виділу С. У. А., коли принаймні 10 місцевих жінок української народности заявлять охоту приступити до „Відділу Союзу Українок в Америці". Зорґанізовані в цей спосіб жінки вибирають уряд, а цей має вільну руку в діяльности. Кождий відділ може вибитися на перше місце щодо праці, числа членів і помочі рідному краєви.

Чартер С. У. А. покриває цілу Америку до того степення, що новозаснований відділ не потребує нового чартеру, і тим заощаджується відділови на самім початку великий видаток. Вступне до Головного Виділу виносить $2.00, а $5.00 виносить річна вкладка. Кождий відділ дістане **Членську Грамоту.**

Умови незвичайно легкі тому, що С. У. А. хоче дати можливість українському жіноцтву створити таку конечну для нас орґанізацію.

Колиж однак у якій місцевости **є вже** жіноче товариство, котре хоче приступити в члени С. У. А. як одна ґрупа, тоді справа мається так: товариство урядово зголошує свою охоту вступлення до С. У. А. Воно не зміняє своєї назви, а на членській грамоті пишеться імя товариства і порядкове число. Наприклад: **„Український Демократичний Клюб — Жіночий Відділ у Ню Йорку ч. 18".** Такий відділ теж платить $2.00 вступного і $5.00 річно, приймає статут С. У. А. і веде свою касу як попередно. Головний Виділ **не мішається** у фінансові справи відділів. Кождий відділ дбає про се, щоб його каса була як найбільша, щоби було на місцеві потреби і на поміч до старого краю. Щоби посилити каси, уряджуються всілякі підприємства і забави.

Кождий відділ повинен мати українські часописи, головно „Жіночу Долю", видавану в Коломиї, „Нову Хату" зі Львова й інші. Відділ повинен також постаратися мати хочби маленьку бібліотеку, стінну мапу України та історію України. Обовязком кождої членниці є посилати дітей до рідної школи, а коли в якій місцевости школи нема, старатися всіми силами заснувати в громаді рідну школу.

Головний Виділ висилатиме до відділів виклади та відчити, вже готові, щоби таким чином улекшити працю місцевим урядам. Звичайно виголошує ці лекції голова або секретарка.

Жінка, котра належить до жіночої орґанізації, має дуже добру нагоду зробити богато доброго для свого народу. І тму всі наші жінки як одна повинні бути членицями **найбільшої жіночої** орґанізації в Америці, якою є **„Союз Українок".**

Хай отже ся зима принесе як найкращі орґанізаційні успіхи. До праці, жінки, до просвіти, до визвольної боротьби за Україну!"

Треба надіятися, що заклик сей не останеться без результатів, та що **істнуючі вже жіночі товариства, сестрицтва і клюби зголосять своє приступлення до Союзу Українок в Америці, а нові відділи С. У. А. заснуються** там, де нема ще українських жіночих товариств. Не є ціллю С. У. А. істнуючі жіночі товариства касувати чи приглушувати. — Ні. Хай вони дальше істнують, як досі, як самостійні товариства. Хай лишень приступлять до С. У. А. для спільної праці. С. У. А. буде їм посилати на їх жадання референток з рефератами, буде уділювати інформацій і порад і буде присилати готові реферати чи відчити. Тим робом місцеві жіночі товариства тільки скористають, оживляться та скріпляться, а їх провідницям облекшиться робота.

Українські свідомі жінки по всіх українських громадах Америки повинні скористати з цеї нагоди та поспішити з орґанізованням місцевого жіноцтва у відділи „Союзу Українок в Америці". В тій цили треба відноситись на адресу:

Ukrainian National Women's League of America,
c/o Helen D. Lototsky, Pres.,
203 Academy St.,
Jersey City, N. J.,

або:

Ukrainian National Women's League of America,
c/o Katherine E. Schutock, Sec'y,
35-63 — 90th St.,
Jackson Heights, L. I.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА В ФІЛАДЕЛФІЇ, ПА., І ОКОЛИЦІ.

Повідомляється Відділи У. Н. Союза в Філаделфії і околиці, а то: **Милвил, Віліямставн, Вілмінґтон, Честер, Бріджпорт, Брістол, Котсвил, Фініксвил, Френкфорд і Філаделфія, що в НЕДІЛЮ, ДНЯ 6-го ГРУДНЯ С. Р.,** в годині **1-шій пополудни** відбудуться **в домі Тов. Укр. Амер. Горожан,** під **числом 847 Норт Френклин вул., Філаделфія, Па.,** ДУЖЕ **ВАЖНІ ЗБОРИ в справах У. Н. Союза і теперішної орґанізаційної кризи з причини безробіття.**

На ті збори прибудуть головні секретарі У. Н. Союза: Роман Слободян і Іван Каштанюк.

Пожаданим є, щоби на ті збори явилися **урядники,** то є: предсідателі, секретарі і касіери філаделфійських відділів, а з подальших вимінених місцевостей бодай по одному представникови.

Збори скликає і до співучасти запрошує головний радний У. Н. Союза з Філаделфії, Па.,

Стефан Слободян,
4323 NORTH 16th ST., PHILADELPHIA, PA.

П. Котович.

ЧОТИРИ РОКИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

(Спогади бувшого комсомольця).

(25)

Селяни зпочатку ще трохи говорили на зборах, протестували, а потім всі замовкли, як води в рот набрали.

Після доповіді нема ні запитів, ні слова. Грізна стіна ворожнечі й настороженого вичікування відокремлювала селян від большевицького табору.

Ряди інтеліґенції почали рідшати, аж при кінці залишилися самі аґрономи, яким нікуди було відступити.

Почалася січнева „колективізація". Аґрономи, арієґард інтеліґенції, поховалися в канцеляріях колгоспів, почали виконувати роботу штабів, мізку колгоспу, засіли за виробничі пляни. Комісар теж не виходив з канцелярії.

На „полі бою" лишилися комсомольці, партійці, десятьхатники, аґровиконавці. Почалася друга стадія колективізації, фактичне творення колгоспу.

Ніби щоби полекшити справу для канцелярії, не жадалось від кожного селянина осібної заяви про його бажання вступити до колгоспу; досить було, коли загальні збори ухвалять потрібну постанову. А що такі постанови проходили „одноголосно", це цілком зрозуміло.

І от, коли такі постанови вже скрізь пройшли, прийшла так звана стовідсоткова колективізація. У Воронцівці зорґанізувався один-єдиний колгосп, „Шлях до соціялізму", що мав обєднувати майже всіх селян. Кажу майже, бо частині селян, так званим „верхівцям" чи „куркулям" або „глитаям", які творили біля 10% усіх господарств, вступ до колективу був заборонений.

Колектив приступив до спису „свого" майна. Учні профшколи й комсомольці ходили попід хати й списували маєток селян.

Селяни почали майно нищити. Вирізали буквально всі свині й поросята, причім смалили їх уночі, в льохах, щоб ніхто не бачив. Вирізали телята, ялівки; різали дійні корови. Плуги й сільсько-господарський реманент ломили на шматки й продавали як залізний брухт. Словом, такого спустошення ще не було від часу, мабуть, Великої Руїни!

І це робилося не тільки на Херсонщині, а скрізь на Україні, на Кавказі і т. д.

Січень і лютий 1930 р. — місяці великого руйнування, нищення сільського господарства, дні сумного мясоїду. Цих два місяці буквально всі селяни їли майже саме мясо. Хто не мав що різати, їв не менше від інших, бо селяни охотно наділяли мясом усіх.

Для худоби бракувало ще до того й паші. Всі коні виводили на базар на продаж. Але хто купить коняку на те, щоби її віддати в колгосп? Ціна коняки була 3—5 карбованців, а шкіру з коняки купував Держторг за 10—15 карбованців.

Селяни продавали коняку за кварту, за пів кварти „риковки".

Я сам бачив, як по базарі тинялася пара коней й лоша, звязані до себе перевеслами. Хтось вигнав продавати; не було купців, і він їх покинув. Аж знайшовся „добрий" циган, загнав ці коні у глинище за Воронцівкою. Цурками їх там подушив, зняв шкіру й заробив 30 карбованців.

Деякі аматори легкої наживи так і робили: купували коні, в глинищі їх душили й продавали шкіру. За Воронцівкою в глинищі можна було бачити понад 200 кінських трупів.

Собаки всі ходили по селі з окривавленими мордами. Наїлись конятини!

Якби не любов до своєї худоби, властива всім селянам, у часі цієї „колективізації" булаб знищена вся худоба! Це єдине, що захоронило худобу від поголовного винищення.

XLVII.

„Ліквідація глитаїв як кляси".

Не можна спокійно оповідати про ті жахливі картини „ліквідації глитаїв", розкуркулення, про ті страшні картини нищення віками надбаного власною працею селянського майна, про крик розпуки, сльози відчаю, про десятки випадків психічного „травматизму" — словом, про все те, що в большевицькім жарґоні зветься „зламати опір куркуля", про все те, що мені судилося бачити власними очима.

Почалося з розкуркулення часткового й цілковитого. „Статистика" показувала, що на Україні є 7.5% куркулів, отже в кожному селі треба було „знайти" цих куркулів. Їх знаходили завжди коло 10% й обкладали важким експертним чи індивідуальним податком*). Коли такий „індивідуальник" не платив податку (а він його не міг платити), забирали ввесь маєток, хату, а селянина серед зими виганяли на вулицю.

Лише деколи лишали хату (розуміється, з хати все забрали), одну коняку й плуг. Такий „куркуль", якому припала ця „милість", не знав, що робити з „радощів"... Він був готовий молитись до портрету Сталіна.

Але таких щасливців було дуже мало. Більшість „куркулів", голих, роздягнених, з купою дрібних дітей, тулилася в сінях щасливішого (бо біднішого) родича (свояка).

А той селянин, що приняв до своїх сіней рзкуркуленого родича, він був спокійний? — Він жахався кожного комсомольця, що проходив біля його хати; він боявся, що його от-от прийдуть і розкуркулять. Це не жарт, прийняти до своєї хати селянина, що підпав радянському остракізмови*).

А скільки було таких випадків, що рідний брат відмовлявся пустити брата під свою стріху! А скільки було самогубств! А скільки було душевних занедужань!

Маєток цих „куркулів" звозили до складів, кидали накупу подушки, стільці, ліжка, ковдри, а вечером темними вулицями кращі річі мандрували до кватир комуністів.

„Апетит приходить, коли їси" — кажуть Французи. Селянський маєток є всетаки селянський. Почали розкуркулювати Жидів, колишніх непманів. Отут піджились! Англійські ліжка, великі люстра, мягкі меблі, пяніна, ґардероби, шіфонери, килими, сорочки — все це йшло на кватири комуністів.

Наш районовий виконавчий комітет містився в селі Качкарівці, де не було непманів, і таких річей не можна було „розкуркулити". Натомісць у нас, у Воронцівці, цього було досить. Приїхав спеціяльний відпоручник з РВК, заваґітпропвідділом РПК. Петренко, й відібрав усі найкращі річі для району.

Наш комісар колгоспу й секретар комячейки скільки не сварились, нічого не помогло. Їм лишились річі „другого ґатунку". Але хіба вони собі не поможуть?

Знайшли ще одного непманця. Був це Арон Златопольський, який державі ні копійки не був винен і не торгував уже років чотирі; до того він був хворий і лікувався в Катеринославі, жінка його була теж там; отже „розкуркуля" пройшла без відома й підчас відсутности господаря дому.

(Дальше буде)

*) „Верхівку" села обкладали не доходовим податком, а при сільраді створювано спеціяльну експертну комісію, яка в кожнім випадку окремо, отже індивідуально для кожного „куркуля", встановляла його норму прибутку й з цього начисляла податок. Часто-густо цей „податок" значно перевищував номінальну вартість усього маєтку.

*) Остракізм — черепковий суд у старинних Атенах, що усував з краю надто впливових горожан.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЩЕ ОДИН „ОБОРОНЕЦЬ" МУНІЯ.

Багато уже „оборонців" мав Муні, цей довголітній вязень каліфорнійської вязниці. Кілька тисяч аркушів паперу списано про нього й вже неодна організація бралася визволяти його з вязниці. Та ось рішив-і нюйорський мейор Вокер також набути собі політичний капітали обороною Мунія. Тепер Вокер знаходиться в Каліфорнії, де має просити свого приятеля губернатора, щоб той звільнив з вязниці Мунія.

Поїздка Вокера на „оборону" каліфорнійського вязня очевидно подиктована не тим, що Вокер так бідкається недолею нещасливого вязня, а тим, що занадто вже смердить з Авґієвої стайні нюйорського самоврядування, яку то стайню все більше розворушує судія Сибері своїм слідством. Вокер поїхав подихати трохи каліфорнійським повітрям, щоб запашність нюйорської Авґієвої стайні там розвіяти. А при тім рішив „убити двох зайців відразу" й відограти ролю великого чоловіколюбця.

НЕВІДОМІ ГЕРОЇ.

Маленька замітка в ґазетах, що знайдено тіло почтового летуна Потера. Потер згинув підчас снігової бурі недалеко міста Солт Лейк, коли він летів уночі з почтою. Подібні замітки подибуємо час від часу в ґазетах про трагічну смерть отих невідомих і невидимих героїв щоденної тяжкої й відважної праці.

Кожної ночі сотки летунів перелітають над просторами Америки й поборюють бурі, град, дощ, сніговиці, студінь і спеку. Люди працюють у страшному напруженню фізичних і духових сил та гинуть героями на свому становищі. Отакий побідний хід сучасної цивілізації. Усипаний він трупами й фізично розбитими та душевно-зломаними героями, котрі працюють, боряться й гинуть міліонами на ріжних ділянках сучасного многогранного життя.

ВЕЛИКА ІНДУСТРІЯ.

До яких великих розмірів дійшла таємна алькогольна індустрія в Злучених Державах, може дати наглядний примір те, що за останніх кілька днів федеральні аґенти викрили в Нюарку та в Елизабеті, Ню Джерзі, два величезні алькогольні заводи. Ці заводи продукували алькоголь десятками тисяч ґальонів. На устаткування їх та на операцію вложено кількасот тисяч долярів. А скільки таких, або ще більших алькогольних заводів істнує в інших містах Злучених Держав? На морі плаває велика фльота бутлеґерських суден і пароплавів, а на кордонах Америки тисячі людей заанґажовані для пачкування горівки.

Оттакі наслідки прогибіційного закону на алькоголь. Міліони капіталу вложено на те, щоб обійти закон держави; сотки тисяч людей, а то й міліони, регулярно порушують закон держави й стали злочинцями перед ним. Але цілі своєї закон цей не досягг. Замісць зменшення пиятики, поширилися навіть діти й ті, що раніще алькоголю й у рот не брали. Не заборона потрібна для боротьби з пиятикою, а розумно й широко поставлена відповідна пропаґанда та виховання дітей і народних мас.

Українське Товариство боротьби з алькоголем у Галичині напевно значно більше досягло позитивних наслідків, ніж американський прогибіційний закон, котрий мало хто виконує, а навпаки, найльояльніщі громадяни не вважаще в Америці істнуватиме цей ють для себе проступком порушити цей закон. Чи довго недоцільний закон?

ЛЯХИ ЛІЗУТЬ НА РОЖЕН.

Ляхи вже догралися до того, що й у приятельській їм Латвії суд заборонив діяльність Союза Латвійських Поляків і Католицької Молоді Латвійських Поляків. Сталося це тому, що ці два польські товариства в Латвії підчас останньої виборчої кампанії до латвійського парламенту вели шалену аґітацію не так проти своїх партійних противників, як проти самої латвійської держави.

Польський посол у Латвії звернувся до латвійського уряду з протестом проти розвязання цих товариств і просив дозволити їм відновити свою діяльність. Латвійський уряд був здивований таким нахабним втручанням посла чужої держави у внутрішні справи Латвії й відмовив проханню польського посла. Та цього ще мало. Навіть польський уряд звернув увагу латвійського уряду, що така постанова суду порушує добросусідські взаємини з Латвією, а польська преса почала шалені напади на латвійський уряд.

У Варшаві „патріотичні" Поляки допустилися ворожих демонстрацій проти Латвії перед її посольством. Проти цих демонстрацій протестував у Варшаві латвійський посол. На біду Поляків, Латвія не слухає їх, а зате ліпше пізнає своїх „приятелів" знад Висли.

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗА.

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДАТЕЛЬ:
МИКОЛА МУРАШКО,
852 Clifford Ave., Rochester, N. Y.

ГОЛОВНИЙ МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬ:
ВАСИЛЬ ГРИЩКО,
161 Tilghman Ave., Allentown, Pa.

ГОЛОВНА МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬКА
ЮЛІЯ БАВОЛЯК,
60 S. Tamaqua St., McAdoo, Pa.

ГОЛОВНИЙ РЕКОРД. СЕКРЕТАР:
ІВАН КАШТАНЮК,
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ ФІНАНС. СЕКРЕТАР:
РОМАН СЛОБОДЯН,
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ КАСІЄР:
ВАСИЛЬ ЛЕВЧИК,
48 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:
ОНУФРІЙ ШАРАВАРКО,
137 W. Muire Ave., Hazleton, Pa.
о. ГРИГОРІЙ ПИПЮК,
Box 314, Butler, Pa.
о. д-р ВОЛОД. КЛОНДНИЦЬКИЙ,
1729 Elizabeth St., Scranton, Pa.

МЕНАДЖЕР „СВОБОДИ":
ПЕТРО МАЦІЙОВСЬКИЙ,
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

РАДНІ:
Др. М. КЛИМ,
5037 N. Kingshighway Blvd., St. Louis, Mo.
Інж. ВОЛОДИМИР МАЛІЄВИЧ,
344 Becks Run Road, Pittsburgh, Pa.
Т. МИХАЛЬЧУК,
4444 Sobieski St., Detroit, Mich.
АННА БОЙВКА,
Box 126, Mahanoy Plane, Pa.
СТЕФАН ЗАБЛОЦЬКИЙ,
155 Wythe Avenue, Brooklyn, N. Y.
СТЕФАН СЛОБОДЯН,
4323 N. 16th St., Philadelphia, Pa.
о. В. СПОЛІТАКЕВИЧ,
29 Chestnut St., Yonkers, N. Y.
МАРІЯ (Ольшаницька) РОЗУМІЛО,
2967 W. 14th St., Cleveland, Ohio.
ОЛЕКСАНДЕР ПИТЛЯР,
17 East 3rd Street, New York, N. Y.
ПАВЛО СТАДНИК,
331 Second St., Trenton, N. J.

Головна канцелярія У. Н. Союза находиться у власнім домі під числом 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Telephone: 1838 Montgomery.

ВИКАЗ МІСЦЕВОСТЕЙ,

В КОТРИХ ОРҐАНІЗАЦІЙНА СИЛА У. Н. СОЮЗА Є РОЗБИТА НА ДРІБНІ ВІДДІЛИ, ЯКИХ ЗЛУКА Є ПОЖАДАНОЮ.

УВАГИ: Виказ членів з вимінненем особно мущин, женщин і дітей помагає орієнтуватися, яку силу може дати злука членів в даній місцевости; чи вказаним є в даній місцевости формувати або лишити сформованими особні жіночі відділи; при котрім відділі приміститии злучений молодечий департамент, та взагалі хто з ким повинен лучитися. Декотрі з виказаних відділів вже тепер не мають вимаганого статутом числа членів і, наскільки не злучаться, будуть мусіли бути розвязаними. Іншим загрожує розвязанне в міру дальшої втрати членів.

Орґанізаційна сила У. Н. Союза в сути річи є більше роздроблена і загрожена, як це повищий „виказ місцевостей" подає, бо багато дрібних відділів є зачартеровані під назвами ріжних передмість і „околиць", так, що їх виказати трудніше. Тим відділам для добра членів і орґанізації злука не менше потрібна і вони повинні до злуки стреміти, хоч тут не виказані.

Ч. Відділу	Мущин	Женщин	Дітей
ALLENTOWN, PA., 2 ВІДДІЛИ.			
147	149	84	229
151	9	65	42
AMBRIDGE, PA., 2 ВІДДІЛИ.			
161	50	24	47
276	148	116	262
ANSONIA, CONN., 3 ВІДДІЛИ.			
10	56	20	12
69	53	18	55
262	7	21	26
AUBURN, N. Y., 3 ВІДДІЛИ.			
38	91	36	68
202	—	29	—
283	39	17	23
BALTIMORE, MD., 5 ВІДДІЛІВ.			
55	21	3	32
81	65	4	30
290	—	38	18
320	33	21	34
337	4	8	6
BARNESBORO, PA., 2 ВІДДІЛИ.			
249	—	29	—
297	8	—	15
BAYONNE, N. J., 3 ВІДДІЛИ.			
213	121	50	100
281	21	6	9
287	—	8	—
BERVICK, PA., 2 ВІДДІЛИ.			
165	28	16	36
333	10	56	39
BOSTON, MASS., 2 ВІДДІЛИ.			
238	30	13	18
374	11	2	14
BOUND BROOK, N. J., 3 ВІДДІЛИ.			
328	7	4	6
344	17	13	3
349	31	24	37
BUFFALO, N. Y., 3 ВІДДІЛИ.			
127	49	12	54
299	33	9	19
304	20	5	—
BRIDGEPORT, PA., 2 ВІДДІЛИ.			
15	10	4	11
383	34	32	60
BROOKLYN, N. Y., 6 ВІДДІЛІВ.			
22	34	19	66
203	35	13	25
291	8	4	—
293	11	10	10
310	20	10	22
325	31	6	—
CARNEGIE, PA., 3 ВІДДІЛИ.			
134	—	53	—
136	75	8	92
384	39	8	70
CARTERET, N. J., 2 ВІДДІЛИ.			
209	36	28	37
342	78	46	123
CENTRALIA, PA., 2 ВІДДІЛИ.			
90	83	39	105
189	4	12	11
CHESTER, PA., 4 ВІДДІЛИ.			
156	52	30	60
237	66	48	70
352	21	14	33
388	63	49	72
CHICAGO, ILL., 13 ВІДДІЛІВ.			
33	—	76	18
106	90	26	28
125	—	15	—
139	34	20	23
165	54	4	14
183	58	—	8
214	32	9	35
220	66	25	79
221	164	52	79
252	33	7	29
259	61	42	70
301	57	16	46
379	21	6	32
CLEVELAND, O., 10 ВІДДІЛІВ.			
102	194	48	162
112	—	152	63
251	49	23	51
260	—	24	4
334	63	39	52
336	80	30	92
341	36	8	33
358	—	68	11
364	88	64	97
393	16	—	—
DERRY, PA., 2 ВІДДІЛИ.			
113	37	—	19
303	—	54	8
DESLOGE, MO., 2 ВІДДІЛИ.			
50	14	10	24
225	13	5	—
DETROIT, MICH., 4 ВІДДІЛИ.			
75	31	13	35
141	13	9	13
175	48	21	38
292	115	55	109
ELIZABETH, N. J., 3 ВІДДІЛИ.			
3	42	18	42
37	—	61	—
65	118	44	114
ELIZABETHPORT, N. J., 2 ВІДДІЛИ.			
142	62	7	73
234	75	10	160
EAST ST. LOUIS, ILL., 2 ВІДДІЛИ.			
308	39	25	51
284	17	12	14
E. YOUNGSTOWN, H., 2 ВІДДІЛИ.			
119	—	21	—
218	103	64	129
FRACKVILLE, PA., 2 ВІДДІЛИ.			
242	65	13	57
365	37	18	43
FRANKFORD, PA., 2 ВІДДІЛИ.			
36	11	5	11
268	29	7	39
HAMTRAMCK, MICH., 3 ВІДДІЛИ.			
20	62	22	122
94	75	38	75
146	41	22	43
HAZLETON, PA., 2 ВІДДІЛИ.			
85	39	20	56
314	1	5	7
HOLYOKE, MASS., 2 ВІДДІЛИ.			
52	17	10	4
171	18	4	1
JERSEY CITY, N. J., 10 ВІДДІЛІВ.			
4	33	15	9
25	22	8	12
54	8	3	13
70	103	41	39
170	78	24	72
196	17	13	13
257	16	14	13
270	69	34	82
275	34	17	32
286	30	15	19
LORAIN, O., 2 ВІДДІЛИ.			
34	37	34	74
128	21	17	29
MAHANOY PLANE, PA., 2 ВІДДІЛИ.			
28	40	34	92
71	1	9	—
MILLVILLE, N. J., 2 ВІДДІЛИ.			
347	32	17	24
331	22	9	25
MINERSVILLE, PA., 2 ВІДДІЛИ.			
78	66	10	17
265	11	4	16
MINNEAPOLIS, MINN., 2 ВІДДІЛИ.			
345	46	28	39
385	59	53	81
McADOO, PA., 2 ВІДДІЛИ.			
7	85	43	88
186	5	30	4
NEWARK, N. J., 9 ВІДДІЛІВ.			
27	24	8	11
76	102	46	103
133	81	21	34
152	33	6	22
219	24	4	19
313	32	3	2
322	—	34	7
359	2	18	21
371	48	24	52
NEW YORK, N. Y., 13 ВІДДІЛІВ.			
14	41	23	7
46	18	—	4
66	44	16	7
69	39	10	18
117	34	5	5
130	102	28	36
144	24	6	16
184	4	3	—
194	11	1	—
204	61	20	50
215	13	3	—
233	21	5	3
361	180	58	100
NORTHAMPTON, PA., 2 ВІДДІЛИ.			
44	56	35	86
318	21	50	46
PASSAIC, N. J., 2 ВІДДІЛИ.			
42	48	25	45
97	32	24	83
PERTH AMBOY, N. J., 4 ВІДДІЛИ.			
104	78	56	75
155	132	91	204
168	68	46	106
315	7	4	—
PITTSBURGH, PA., 5 ВІДДІЛІВ.			
53	25	12	25
96	61	33	95
118	28	8	9
258	17	6	22
396	30	17	59
PHILADELPHIA, PA., 11 ВІДДІЛІВ.			
45	87	31	59
62	26	7	28
83	48	27	69
105	73	31	48
163	49	17	33
239	97	36	103
324	42	20	41
339	27	16	45
346	18	8	22
356	10	8	8
375	26	7	15
PROVIDENCE, R. I., 2 ВІДДІЛИ.			
73	39	19	29
177	33	34	26
PLAINFJELD, N. J., 2 ВІДДІЛИ.			
312	20	10	36
372	20	6	1
ROCHESTER, N. Y., 6 ВІДДІЛІВ.			
36	—	71	7
217	152	52	127
269	11	8	15
289	16	11	21
316	106	46	102
367	102	33	60
SYRACUSE, N. Y., 3 ВІДДІЛИ.			
39	47	24	54
282	69	38	124
317	24	25	51
SCRANTON, PA., 7 ВІДДІЛІВ.			
123	50	30	50
159	19	17	45
162	18	8	15
176	19	11	18
208	9	11	7
229	51	36	52
280	34	20	13
SMOKE RUN, PA., 2 ВІДДІЛИ.			
135	37	19	25
227	29	17	30
ST. CLAIR, PA., 2 ВІДДІЛИ.			
9	54	23	99
31	46	37	71
ST. LOUIS, MO., 2 ВІДДІЛИ.			
179	71	24	81
373	3	22	7
TAYLOR, PA., 4 ВІДДІЛИ.			
114	16	11	29
187	13	8	2
193	39	28	31
380	4	7	19
TRENTON, N. J., 2 ВІДДІЛИ.			
116	24	15	35
245	54	28	114
WEST PULMAN, ILL., 2 ВІДДІЛИ.			
216	—	36	—
243	46	2	59
WILKES BARRE, PA., 3 ВІДДІЛИ.			
99	59	32	122
223	81	36	137
278	20	9	36
WILMINGTON, DEL., 2 ВІДДІЛИ.			
173	12	8	24
247	100	55	124
WOONSOCKET, R. I., 3 ВІДДІЛИ.			
206	126	11	161
241	25	20	31
368	6	4	—
WHEELING, W. VA., 2 ВІДДІЛИ.			
56	52	21	76
212	—	33	9
YONKERS, N. Y., 2 ВІДДІЛИ.			
8	81	28	89
12	39	13	10
YOUNGSTOWN, O., 4 ВІДДІЛИ.			
17	17	4	24
140	21	4	26
230	88	48	93
274	55	30	47
ZANESVILLE, O., 2 ВІДДІЛИ.			
11	2	2	—
279	3	3	—

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Михайло Томцьо, член Укр. Товариства Запорожська Січ, від. 23. У. Н. Союза в Дерби, Конн., помер дня 9. листопада по довшій недузі. Покійний оставив жінку і пятеро дорослих дітей, яких виховував в українськім дусі і любови до рідного народу. Покійний прожив 62 роки, а був членом У. Н. Союза 33 роки.

Покійний походив з села Лукавиці, повіт Ліско. Похорон відбувся 11. листопада при участи репрезентантів товариств і братств, у котрих він був членом довгі літа. Хай земля буе йому пером. Був добрим батьком, добрим членом У. Н. Союза й добрим громадянином.

І. Бінковський,
секр. від. 23. У. Н. С.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Листопадове Свято.

Вже давно збирався я дещо написати до „Свободи" про життя в нашій громаді. Але шукав доброї нагоди. І думав, що найкраще буде написати з нагоди Листопадового Свята, коли то заносилося в нас на два українські свята в память одних і тих самих Листопадових Днів.

Я хотів проговорити до розуму і серця наших громадян і думав в той спосіб наклонити їх до святковання одного свята. Та коли зачав думати, як то погодити православних з католиками, побачив, що то ще замало мати добру волю, бо не так то легко вилляти на папір те, що чоловік відчуває.

І я не написав нічого. А тимчасом вже й відбулися Свята. Про одно вже був допис, а про друге, себто свято української греко-кат. громади, приходиться мені тепер згадати.

Я був на обидвох святах. І мені здається, що як одні так і другі дійсно по щироси старалися відсвяткувати їх як найкраще. Та вислід їх такий, що залишилися між людьми певні невдоволення. Кождий свідоміший набрав того переконання, що нам треба рішучо скінчити ділитися на православну й українську громаду. Ми мусимо бути **одною українською громадою** і мусимо мати одного українського духа й одні українські національні свята. Кождий може собі належати до якої хоче церкви і з того привоту не повинно бути в нас суперечок. Ми живемо в культурній країні, де панує релігійна свобода. Тож до цього пристосовуймося. Є ріжні церкви і ріжні віри, але є один український нарід і одна українська ідея. Як би ми в нашій громаді не памятали, то інший був би в нас дух.

А тепер про свято. Дня 15 листопада відправив закарпатський Українець, о. Довгий, панахиду за поляглих наших борців і сказав дуже гарне слово при могилі, а вечером відбувся святочний концерт.

Вступне слово виголосив громадянин О. Шабатура, згадавши за світлий наш прапор, що засяв на ратушевій вежі у Львові дня 1 листопада 1918 р. Він теж пояснив значіння стрілецької могили, що видніла на сцені.

Публики була повна галя. Прийшли щирі сини України віддати пошану нашим борцям та натішитись памяттю про відродження нашої державности, нашими прапорами, що пишались біля американського прапора, і нашим славним тризубом.

Програма концерту була дуже велика, бо складалася аж з 25 точок. Мішаний хор, під управою учителя п. Костенка, відспівав 10 ріжних пісень. З деклямацій найкраще випала деклямація п-ні М. Кіт. Пані О. Рефцьо і М. Готрівна відспівали кілька сольових пісень при фортепяновім супроводі С. Кузів і М. Вокнец.

Як фортепянові солісти виступили М. Кіт, Е. Греськів, С. Кузів, а скрипкові соля відіграли: П. Греськів, Е. Федорців і І. Т. при фортепяновім супроводі І. Чучман.

Про реферат проф. д-ра Грановського я нарочно не хочу писати. Пождім трохи. Розпрямімо справу з ріжних боків, а може саме цей реферат і ті ріжні толки, які обертаються довкола нього, приведуть нас до заключення, що як би не було, то ми чейже є діти одної землі й як би ми не поріжнилися, то мимо того нам треба зійтися разом і працювати, бо інакше ніколи не визволимося з чужого ярма й завжди будемо рабами.

Гром. Федорців говорив дуже щиро від серця про долю наших борців-інвалідів і взивав до жертв. По промові переведено збірку, яка буде вислана певно до Обєднання, як це бувало давними літами.

Хор знову відспівав вязанку пісень, а потім о. Довгий говорив, про наших борців, котрі без ріжниці, чи хто з них був католик чи православний, йшли одною спільною лавою на ворога.

Свято закінчив кінцевим словом гром. Федорців, а потім відспівано наш національний гимн.

Мені мило було бути на одмім і другім святі, але признаюся, що сто разів милійше було би бути на одним спільним Листопадовім Святі. І того я від серця громаді бажаю, щоби в наступнім році було вже між нами тільки одно Листопадове Свято.

Сусід.

БРОНКС, Н. Й.

Українська Ревія.

Коли я вичитав в „Свободі", що в місцевій галі Українського Демократичного Клюбу буде баль, водевіль, український танок, себто одним словом українська ревія, я дуже тим зацікавився, бо це свого роду новість.

Коли я прибув на ті вечерниці, то одно впало мені сейчас в очі, що там було мало своїх людей, а більше чужинців: Поляків, Литовців і Італійців. Але, думаю собі, і те добре, хай чужинці пізнають нашу штуку.

Коло 10 години заповіджено танки. Я дуже здивувався, коли замісць наших танків побачив якісь чудернацькі викрутаси, а діти, які.- пописувалися, були у більшій части неукраїнського походження. Ні акробатичні пописи, ні деклямація дівчини про „Саверкравт енд френкфутер" не зробили на публику доброго враження. Вкінці появився на сцені п. Заренко, лідер Укр. Дем. Клюбу, і заповів публиці англійською мовою, що вона матиме тепер нагоду побачити „Рошин денс". По тій заяві зчинився шум на салі. Це повставали з обурення родичі тих дітей, котрі вони привели на цей вечір, щоби відтанцювали українські танки. І діти обурилися, бо це були ученики школи В. Авраменка.

В цей неприємний момент вибіг на сцену п. Закаложний, предсідатель Клюбу, і пояснює, що п. Заренко не дуже добре обзнакомлений з українською справою і тому зробив таку помилку, що назвав український танок російським. Потім говорив ширше про Україну й український нарід та про стару культуру, а далі про змагання українського народу до волі. Зосібна пояснив український танок „Запорожський Герць", який виконали брати Дзюми.

Публика була дуже задоволена з такого вияснення і танків, що заманіфестувала горячими оплесками.

Я тільки висказав би свій жаль, що лідер Укр. Дем. Клюбу так мало обзнакомлений з українством, що робить такі помилки на прилюдних виступі. Урядник Клюбу повинен ще других повчити і до українства навертати, а не шкодити українській справі змішуванням російського з українським.

Громадянин.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ТРОЙ, Н. Й.

Листопадове свято.

Листопадове свято відбулося тут 1. листопада. Уряддженням свята занявся місцевий 15-тий відділ ім. Д. Вітовського У. Д. В. О., розуміється при участи цілої громади, себто православної парохії св. о. Миколая, Братства св. о. Миколая, від. 191 У. Н. Союза, сестриства св. Ольги, Клюбу Молодіжи, Тов. ім. Шевченка, від. 52 У. Н. П. й Українсько-Американського Горожанського Клюбу.

В часі Служби Божої о. І. Гундяк відчитав заклик до святкування листопадового свята від о. адміністратора д-ра Жука. Після Служби Божої наш парох о. І. Гундяк відправив панахиду за душі героїв, поляглих у визвольній українській війні та за душі замучених ворогами Українців, за активних борців У. В. О., які впали в боротьбі з наїзником. У проповіди піднесено величність самопожертви всіх поляглих борців. А й та найбільша жертва, яку вони зложили на жертвеннику Батьківщини, — говорив о. парох, — свідчить про їх палку любов до вітчини. Ця любов є у кождого дійсного християнина. На традиціях тих великих жертв ми мусимо вести дальше визвольну боротьбу. На них ми мусимо виховувати наше молоде покоління. Молодіж наша в Америці може бути гордою, що вийшла з того народу, котрий видав з себе таких героїв, які перевищають своїм геройством всі інші народи, бо вони голодні, неодягнені, знеможені хворобами, до останнього віддиху боронили Україну й за неї вмирали. У церкві панував такий торжественний настрій зворушливости, якого не можна описати.

Того самого дня пополудни відбувся святочний концерт під проводом місцевого дяковчителя, Ілії Павуляка. Вступне слово на концерті виголосив гр. Олекса Заяць. Він привитав зібраних і коротко, але зрозуміло представив ціль концерту й на яку памятку ми уряджуємо те Листопадове Свято. Галя була заповнена по береги як місцевими громадянами, так і з сусідних місцевостей. В тім концерті брав участь Американсько-Український Клюб з Водервліт зі своїм хором, під управою гр. Луки Шеремети.

Місцевий церковний хор відспівав 4 пісні. Відтак бесідник Михайло Павуляк, студент IV. кляси Гай Скул, виголосив до молоді по англійськи промову про значіння першого листопада. Далі мужеський хор Українського Американського Клюбу відспівав 3 пісні. Потім діточий хор місцевої школи відспівав 4 пісні, при тім школярики дівчата й хлопці віддеклямували 9 деклямацій. Ще раз хор мішаний проспівав 2 пісні. За тим дівчата співали 3 дуети й одно сольо. Хор знову відспівав 3 пісні. Святочну промову виголосив місцевий парох о. І. Гундяк. Промова ця випачалась великою вірою в невмирущість українського народу. Про цю невмирущість свідчить не лиш наша визвольна війна, але також ця дальша боротьба, яку проводить Українська Військова Організація. Ми мусимо допомогти нашому Рідному Краєви на кождій ділянці його визвольного руху. Цей рух іде богатьома дорогами: на ниві пресвітній, організаційній, економічній, політичній і революційній. Ми мусимо бути чуткими на всі потреби нашої батьківщини й кожду потребу спомагати.

На заклик бесідника присутні на святі зложили $60.85. В церкві на панахиді зібрано $16.60. Разом $77.45 приходу. Розходу було $3 за оголошення. Вислано через Обєднання на такі цілі: Українська Військова Організація $50, на інвалідів $23.45, а один доляр остався в комітеті на початок другої збірки.

Член 15-го від. ім. Д. Вітовського У. Д. В. О. в Трой, Н. Й.

ЗАГАДКА СТРАШНОГО ЗЛОЧИНЦЯ.

Зусилля поліції трох держав центральної Европи, Австрії, Угорщини й Німеччини, увінчались успіхом щойно після 10-місячних гарячкових пошукувань, а проте таки закінчилися побідно: вияснено в подробицях тайну страшних атентатів на залізничі потяги, тайну, яка безглуздістю і звірством злочину хвилювала ввесь світ і спонукувала його з найвищим напруженням слідкувати за всіми звістками, що подавали надію викрити винуватця.

Викрито його врешті в жовтні в особі Сильвестра Матушки, походженням Хорвата чи Словінця, но суті навпів Мадяра навпів Німця, бувшого вчителя і військового старшини, тепер спекулянта домами й підприємця у Відні. Показалося, що цей єдиний чоловічок, сам один і без ніяких помічників та співвинуватців, придумував плян і виконував замахи на особові потяги на великих европейських залізничих лініях, вганяючи в обійми смерти та засуджуючи на довічне каліцтво сотки цілком невинних і випадкових жертв. Теорія про те, що авторами тих замахів були члени якоїсь міжнародньої терористичної організації II. Інтернаціоналу — показалася фальшивою. Злочинцем є лиш одна людина, яка збільшує нині галерію таких звірів у людському тілі, як Ляндрі, Гарман чи Кіртен, що всупереч офіціяльним розясненням їх діл — залишаються таки трагічними питайниками для всієї людськости.

Зрадила Сильвестра Матушку його підозріла поведінка підчас останнього його злочину, жахливого замаху на поспішний потяг на залізничому віядукті під Біяторбадь, коло Будапешту, в ніч з 12. на 13. вересня ц. р. Матушка зголосився тоді, нібито як один з подорожніх, що потерпіли на катастрофі, з претенсією до відшкодування. Він мав дійсно подряпане лице, але зрештою не подобав зовсім на людину, що злетіла у вагоні в глибоку на 30 метрів пропасть. Тоді пригадали собі люди, що підчас зойків ранених і метушні ратуючих Матушка спокійно сидів збоку, на камені, і курив папіроску... Потім виявилося, що Матушка приглядався здалека експльозії пекольної машини, яку він підложив на віядукті та яка вибухла під колесами поспішного потягу, а коли потяг звалився з прорваного віядукту у пропасть, він сам покалічився ножиком і підбіг до місця катастрофи, де вдавав подорожнього.

Трагічне для Матушки було теж донесення одної австрійської поміщиці, пані Форго, в якої Матушка винаймив каменолом і ніби для розсаджування каміння скуповував великі запаси екразиту.

Припертий до муру зібраними подробицями з його життя, Матушка дістав серед переслухання нервової атаки, після якої склав подрібне зізнання своїх діл. Одночасно відкликав усе те, чим хотів відтяжити себе або скермувати слідство на фальшиві шляхи (нпр. про якогось Берґмана, який буцімто казав йому виконувати атентати в гіпнотичному сні, — або про організацію „Обновників світа", які інспірували атентати).

Виринула в хорому чи злочинному умі Матушки ідея висаджувати в повітря потяги — вперше 1927 року. Ця думка не давала йому спокою, аж врешті він „не міг їй опертися". Перший атентат виконав у грудні 1930 року, другий у січні 1931 р., обидва рази під Анспах в Австрії й обидва рази невдало. Вратували потяги машиністи, стримуючи машину в останнім менті перед катастрофою. Дня 8. серпня ц. р. підложив він пекольну машину під Ютсборґ у Німеччині, а 12. вересня під Біяторбадь на Угорщині. В обидвох випадках вислід атентату був катастрофальний. Матушка признався, що мав замір робити такі замахи в кожній більшій европейській державі. На чергу мали прийти Голяндія (Амстердам), Італія і Франція (лінія Париж—Марсей).

Черпав Матушка фонди на переведення цих діявольських плянів в діло з особистого маєтку, якого доробився головно в 1918 році, підчас революції на Угорщині, коли то зібрав ватагу зревольтованих вояків і грабив населення (передовсім Жидів). Мотиви тих атентатів — таки до нині не ясні. Чи спекулював на асекураційні премії, чи залізниче відшкодування, чи діяв просто, як хворий психопат — це буде мабуть назавжди тайною. Його маєток страшенно обтяжений довгами, які робив на поїздки по Европі та купно матеріялу на пекольні машини. Ні одна людина не знала, куди він виїжджає та чим займається. Його дружина довідалася про все — з часописів.

Тепер Матушка ходить цілими годинами по вязничній келії і голосно молиться та співає церковні пісні.

Його видачі домагаються Угорщина і Німеччина. Всеодно — нема кари для такого звироднілого типа...

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ДОРОГОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР.

(4)

Кілька місяців бельгійський ренегат вірно служив арабському ваважкови. Він нападав, разом з Арабами, на тубильців і в страшний, жорстокий спосіб убивав їх. Ахмед Зек був дуже задоволений зі свого нового прислужника. Поволі він став усе більше звіряти свої таємниці Веперови. Нарешті Ахмед виявив Веперови свій намір, якого ніяк не міг ще досі виконати сам. Він потребував допомоги якогонебудь Европейця.

Для цього Вепер був як найбільше здатним. Тепер Зек вірив, що доля післала йому цього так потрібного й зовсім придатного для його справи білого авантурника. Одного разу Зек звернувся до Вепера: „Ти чув напевно про людину, що зветься Тарзаном?" Вепер відповів, що дійсно він колись чув. „З ним ми можемо зробити дуже корисну для нас справу й заробити багато", казав далі Зек уважно слухаючому Веперови.

„Вже кілька років, як Тарзан оселився в Африці й все бореться з нами. Він змусив мене покинути найбогатшу частину країни й перебратися сюди, бо він там узброїв тубильців, які завжди потраплять оборонитися, коли ми приїздимо до них для „гандлю". Ось таке мені зробив той Тарзан", говорив далі Зек. „Він дуже багатий, а тому я можу й з ним зробити „гандель" і заробити при тім так, що ми будемо цілком задоволені."

Після того наступила довша тиша. Ахмед Зек і Вепер думав кожний свою думку. Нарешті Вепер перервав мовчанку: „Хіба ти не маєш ще пляну, як відплатити йому?" „Так, маю", відповів Араб. „У нього є дуже гарна жінка. Вона варта для нього багато. Він може за неї віддати все, що має. Навіть колиб Тарзан не заплатив за неї, то на ринку невільниць за неї можна багато вторгувати, бо вона варта своєї ваги в золоті".